



پژوهشگاه علوم انسانی
و مطالعات فرهنگی

معرفی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

محققان علوم انسانی
نشان بدهند که می خواهند
کار نو کنند، اعتماد من در
خدمت آن ها است.

مقام معظم رهبری

www.ihcs.ac.ir

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، در سال ۱۳۶۰ با تصویب هیات دولت، ۱۲ مؤسسه که هر کدام به گونه‌ای در رشته‌های مختلف، فعالیت پژوهشی داشتند، با هم ادغام شدند و سازمانی وابسته به وزارت فرهنگ و آموزش عالی، تحت عنوان «مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی» تأسیس و آغاز به کار کرد.

مؤسسه‌های ادغام شده عبارت بودند از: انجمن حکمت و فلسفه ایران؛ بنیاد شاهنامه فردوسی؛ بنیاد فرهنگ ایران؛ بنیاد فرهنگ و هنر ایران؛ پژوهشکده علوم ارتباطی و توسعه ایران؛ پژوهشگاه علوم انسانی؛ فرهنگستان ادب و هنر ایران؛ فرهنگستان زبان ایران؛ فرهنگستان علوم ایران؛ مرکز اسناد فرهنگی آسیا؛ مرکز ایرانی تحقیقات خارجی؛ مرکز ایرانی مطالعه فرهنگ‌ها

مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی در سال ۱۳۶۹، پس از تغییر سازمان و تشکیلات آن، از سوی «شورای گسترش آموزش عالی» عنوان پژوهشگاه گرفت و تشکیلات سازمانی آن در خرداد ماه سال ۱۳۷۲ به تصویب نهایی سازمان امور اداری و استخدامی کشور رسید. در سال ۱۳۷۳، شورای عالی پژوهشگاه به منظور تأکید بر گرایش علوم انسانی در تحقیقات پژوهشگاه، عنوان «پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی» را برای این نهاد برگزید که از تصویب شورای عالی گسترش آموزش عالی نیز گذشت.

نشانی: تهران، بزرگراه کردستان، خیابان ایران‌شناسی (خیابان ۶۴ غربی)، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

تلفن پژوهشگاه: ۰۲۱-۸۸۰۴۶۸۹۱-۳

تلفن روابط عمومی: ۰۲۱-۸۸۰۳۶۳۸۱

آدرس سایت: www.ihcs.ac.ir

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، مؤسسه‌ای پژوهشی است که به طور عمده وظیفه تحقیق در علوم انسانی (ادبیات، تاریخ، فلسفه و علوم حکمی، ادیان و معارف دینی، عرفان، زبان‌شناسی، علوم اجتماعی، اقتصاد تطبیقی، علوم سیاسی و...) و همچنین مطالعه فرهنگ‌های مختلف بشری را به عهده دارد.

در حال حاضر پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی بزرگترین نهاد پژوهشی کشور است که در زمینه علوم انسانی و بررسی شناخت فرهنگ دیرپای اسلامی-ایرانی پژوهش می‌کند. پژوهشگران و اعضای این مؤسسه علمی و پژوهشی که میراث‌داران فرهنگ و علم و تمدن کهن اسلامی-ایرانی به شمار می‌آیند، فریضه خویش می‌دانند که طبق موازین عقل و به دور از احساسات تفخرآمیز، همت به کار دارند تا میراث گذشتگان را پاس بدارند و با کوشش و تحقیق مجدانه بر غنای آن بیفزایند و این همه را چراغ راه آینده سازند. باشد که خواب‌نشین بامداد رخیل به بیداری سحرگاهی، بلکه قافله سالاری دوباره جامعه اسلامی‌مان در کاروان معرفت و علم بشری بینجامد.

اهداف و وظایف پژوهشگاه



پژوهش و تحقیق و تتبع در تمامی حوزه‌های علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و کمک به توسعه بیشتر علوم انسانی در کشور از جمله اهداف و وظایف اصلی این پژوهشگاه به شمار می‌رود. هم‌اکنون مأموریت‌ها و چشم‌اندازهای آتی پژوهشگاه با توجه به مقتضیات جوامع امروزی در حال تغییر و تحول اساسی است که بر اساس آن امید می‌رود این پژوهشگاه بتواند در تغییر و تحولات اساسی در حوزه علوم انسانی نقشی مهم ایفا نماید. با این حال با توجه به وضعیت فعلی اهم وظایف بخش‌های مختلف پژوهشگاه را می‌توان در دو مورد زیر خلاصه کرد. اولین وظیفه اصلی پژوهشگاه انجام پژوهش در حوزه علوم

انسانی و مطالعات فرهنگی است و «معاونت پژوهشی و تحصیلات تکمیلی» وظیفه اداره پژوهشهای علمی، نظارت بر حسن اجرای طرح‌های پژوهشی و پیگیری انتشار آنها را زیر نظر ریاست پژوهشگاه بر عهده دارد. دومین وظیفه نیز به آموزش نیروی انسانی مجرب و تعلیم دانشجویان و تربیت پژوهشگران در حوزه‌های مختلف علوم انسانی ارتباط دارد؛ که از طریق بخش تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه انجام می‌شود.





پژوهشکده ها وظیفه برنامه ریزی، هماهنگی، نظارت، هدایت، حمایت و اجرای طرح های پژوهشی را در چهارچوب مقررات و سیاست های پژوهشگاه برعهده دارند. هم اکنون ۱۱ پژوهشکده در رشته های مختلف به پژوهش در حوزه های تخصصی مشغول هستند. این پژوهشکده ها عبارتند از:

۱. **پژوهشکده زبان و ادبیات** (گروههای پژوهشی: بنیادین، ادبی در موضوعات مختلف، تحقیقات میان رشته ای، ترجمه، ادبیات و کاربردهای اجتماعی)
۲. **پژوهشکده تاریخ ایران** (گروههای پژوهشی: تاریخ اقتصادی ایران، تاریخ اجتماعی ایران، تاریخ فرهنگی، تاریخ سیاسی ایران، تاریخ ایران فرهنگی)
۳. **پژوهشکده مطالعات تطبیقی اقتصاد و مدیریت** (گروههای پژوهشی: اندیشه های اقتصادی، اقتصاد تطبیقی، نظام های اقتصادی، مدیریت راهبردی، دانش و پژوهش، مدیریت فرهنگی)
۴. **پژوهشکده مطالعات اجتماعی** (گروههای پژوهشی: جامعه شناسی نظری - فرهنگی، بررسی مسائل اجتماعی و روانشناختی ایران، جامعه شناسی تاریخی ایران، فرهنگ و تمدن اسلام و ایران، مطالعات توسعه، امنیت و جامعه، مطالعات زنان)
۵. **پژوهشکده زبان شناسی** (گروههای پژوهشی: حوزه نظری، حوزه کاربردی، حوزه میان رشته ای)
۶. **پژوهشکده مطالعات فرهنگی و ارتباطات** (گروههای پژوهشی: مطالعات نظری فرهنگ و ارتباطات، مطالعات راهبردی و کاربردی فرهنگ و ارتباطات، مطالعات بین رشته ای فرهنگ و ارتباطات)
۷. **پژوهشکده اندیشه سیاسی، انقلاب و تمدن اسلامی** (گروههای پژوهشی: مطالعات نظری سیاست، مطالعات کاربردی سیاست، روابط بین الملل، فلسفه سیاسی، نظریه پردازی انقلاب اسلامی، تمدن اسلامی)
۸. **پژوهشکده حکمت معاصر** (گروههای پژوهشی: مطالعات تطبیقی عرفان، مطالعات قرآنی و حدیث، حکمت اسلامی معاصر، فلسفه برای کودکان (فیک)، کلام و فلسفه دین)
۹. **پژوهشکده غرب شناسی و علم پژوهی** (گروههای پژوهشی: تاریخ و تمدن غرب، دین و فرهنگ غرب معاصر، آینده پژوهی، تاریخ علم و تمدن، منطق روش شناسی، فلسفه علم و فناوری)
۱۰. **پژوهشکده اخلاق و تربیت** (گروههای پژوهشی: مطالعات بنیادین اخلاق، مطالعات کاربردی اخلاق، فلسفه تعلیم و تربیت، علم النفس و روانشناسی)
۱۱. **پژوهشکده مطالعات تطبیقی حقوق** (گروههای پژوهشی: جرم شناسی و پیشگیری، حقوق رسانه، فلسفه و حقوق، حقوق خانواده، حقوق فکری و معنوی، مطالعات انتقادی حقوق بشر، حقوق و اقتصاد)

پژوهشگاه از سال ۱۳۶۸ اقدام به برگزاری دوره های آموزشی در کنار کار اصلی پژوهشی خویش کرده است و امروزه بابتش از ۳۰ سال سابقه فعالیت در اجرای دوره های تحصیلات تکمیلی، موفق به راه اندازی ۱۲ رشته در مقطع کارشناسی ارشد و ۱۰ رشته در مقطع دکتری تخصصی شده است. برای اولین بار در سال ۱۳۶۸ رشته های زبان و ادبیات فارسی، تاریخ ایران دوره اسلامی و زبانشناسی همگانی در مقطع کارشناسی ارشد، راه اندازی شد. سال ۱۳۷۶ و تاسیس رشته علوم سیاسی، سرآغاز راه اندازی دوره های دکتری تخصصی در پژوهشگاه شد.

رشته های مقطع کارشناسی ارشد: زبان و ادبیات فارسی/زبانشناسی همگانی/تاریخ ایران اسلامی/فرهنگ و زبانهای باستانی/ادیان و عرفان/فلسفه غرب/فلسفه و کلام اسلامی/زبان و ادبیات عرب/علوم اقتصادی/پژوهش علوم اجتماع/دین و رسانه/مدیریت رسانه.

رشته های مقطع دکتری: علوم سیاسی/زبان شناسی همگانی/فرهنگ و زبانهای باستانی/زبان و ادبیات فارسی/فلسفه علم و فناوری/تاریخ علم دوره اسلامی/انقلاب و تمدن اسلامی/تاریخ ایران بعد از اسلام/حکمت متعالیه/فلسفه دین.

در طی این ۲۵ سال ۱۸۴ نفر دانشجو در ۲۰ رشته مختلف علوم انسانی پذیرفته شده است. تولید دانش و انتشار بیش از ۶۰۰ اثر علمی - پژوهشی، پایان نامه و رساله در رشته های تخصصی و تربیت بیش از ۷۷۰ نفر دانش آموخته و پژوهشگر از افتخارات پژوهشگاه در این حوزه هستند.

هم اکنون رویکرد اصلی تحصیلات تکمیلی پژوهشگاه حرکت به سمت دوره های تحصیلات تکمیلی پژوهش محور است.





کتابخانه مرکزی در ساختمان اصلی پژوهشگاه قرار دارد، این کتابخانه در سال ۱۳۶۱ از ادغام چندین مجموعه دیگر شکل گرفته است و هم اکنون یکی از غنی ترین مجموعه ها در زمینه علوم انسانی کشور را در اختیار دارد. مجموعه این کتابخانه بالغ بر ۱۰۰ هزار جلد کتاب است که حدود ۴۵ هزار جلد از کتاب ها به زبان های فارسی و ترکی و حدود ۵۵ هزار جلد نیز به زبان های انگلیسی، فرانسه، آلمانی، روسی و سایر زبانهاست. این کتابخانه همچنین دارای آرشیوی بالغ بر ۵۰ هزار نسخه از نشریات فارسی، انگلیسی و فرانسه را نیز در اختیار دارد که در قالب ۸۰۳ عنوان نشریه فارسی و ۳۸۵ عنوان نشریه ادواری انگلیسی و فرانسوی قرار دارند. همچنین بیش از ۱۰۰۰ عنوان پایان نامه کارشناسی ارشد و دکتری و تعداد محدودی عکس نسخ خطی و تعدادی لوح فشرده و نقشه نیز در این کتابخانه موجود است. استفاده از منابع کتابخانه برای تمامی پژوهشگران و دانشجویان آزاد است. اعضای هیئت علمی، پژوهشگران، کارمندان و دانشجویان پژوهشگاه نیز می توانند طبق ضوابط مصوب کتاب را امانت بگیرند. همچنین متخصصان، پژوهشگران و دانشجویان علوم انسانی سراسر کشور می توانند از طریق خدمات مرجع الکترونیکی کتابخانه با همکاران کتابخانه در ارتباط بوده و اطلاعات خود را بدست آورند. علاوه بر کتابخانه مرکزی، کتابخانه استاد مینوی نیز از جمله بخش های وابسته به پژوهشگاه هست که وقف شادروان استاد مجتبی مینوی است و در خیابان شریعتی قرار دارد. مجموعه این کتابخانه بالغ بر ۲۰ هزار جلد کتاب به زبان های مختلف و در حوزه ایرانشناسی و فرهنگ است. همچنین کتابخانه مرحوم دانش پژوه که در طبقه دوم ساختمان مینوی قرار دارد بالغ بر ۴۵۰۰ عنوان کتاب به زبان های مختلف موجود دارد. قابل ذکر است تمامی منابع موجود در این کتابخانه ها از طریق اینترنت قابل جستجو هستند.



انتشارات پژوهشگاه با هدف تولید و توزیع کتاب و انتشار آثار محققان داخل و خارج پژوهشگاه، فعالیت می‌کند. با توجه به امکانات و تجارب موجود، امروزه ظرفیت چاپ کتاب از میزان ۲۰ عنوان به بیش از ۶۰ عنوان کتاب در سال افزایش یافته است. تاکنون بیش از ۷۰۰ عنوان کتاب در این واحد منتشر شده است. انتشارات پژوهشگاه بر اساس مصوبات «شورای چاپ و نشر» به انتشار آثار پژوهشگران پژوهشگاه، اعم از طرح‌های مصوب داخلی و کارهای غیر موظف آنان اقدام می‌کند و چنانچه آثار پژوهشگران و دانشوران غیر عضو پژوهشگاه تصویب شود، به چاپ و توزیع آنها نیز اقدام می‌کند.

سایر مراکز و بخش‌ها

مرکز تحقیقات امام علی (ع)

شناسایی و عرضه ابعاد اجتماعی سیره نظری و عملی امام علی (ع)، به جامعه بشری بمنظور حرکت به سوی جامعه علوی، از اهداف تاسیس این مرکز است.

شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی

شورای بررسی متون و کتب علوم انسانی در سال ۱۳۷۴ به منظور کمک به توسعه علوم انسانی، آگاهی مجامع علمی، برنامه ریزان آموزشی و فرهنگی، استادان و دانشجویان از کیفیت متون منتشر شده در حوزه علوم انسانی به ویژه متون درسی و کمک درسی دانشگاهی، تأسیس شد.

مرکز اسناد فرهنگی آسیا

این مرکز به منظور گردآوری، طبقه‌بندی و انتشار اطلاعات مربوط به اسناد و مدارک فرهنگی و تشویق و کمک به پژوهش‌ها و بررسی‌های فرهنگی ملل آسیایی و تربیت پژوهشگر در این زمینه و همچنین گسترش تفاهم فرهنگی میان ملل در سال ۱۳۵۵ در تهران تأسیس شد.



مجلات علمی پژوهشی متعددی توسط پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و در حوزه های مرتبط با پژوهشکده ها و گروه های پژوهشی موجود در پژوهشگاه منتشر می شوند. عنوان این مجلات علمی پژوهشی به قرار زیر است:

نشریه پژوهش نامه انتقادی متون و برنامه های علوم

انسانی: بررسی و نقد منابع، برنامه های آموزشی و پژوهشی و شیوه های اجرایی برنامه های علوم انسانی

نشریه پژوهش نامه تاریخ اجتماعی و اقتصادی:

پژوهش هایی در حوزه تاریخ اجتماعی و اقتصادی در ایران

نشریه آفاق الحضاره الاسلامیه: به زبان عربی و در زمینه پژوهش در علوم اسلام اعم از کلام، فقه و تاریخ اسلامی

نشریه جستارهای تاریخی: پژوهش هایی در حوزه

تاریخ ایران با اولویت تاریخ فرهنگی

نشریه پژوهش های علم و دین: پژوهش در حوزه های مطالعاتی

مرتبط با علم و دین

نشریه ادبیات پارسی معاصر: تحقیقات ادبی معاصر، پژوهش در

متون نظم و نثر معاصر اعم از داستان، شعر و طنز، نظریه های ادبی و ادبیات تطبیقی در ارتباط با جهان معاصر

نشریه منطق پژوهی: پژوهش در موضوعات منطق قدیم، منطق

جدید، فلسفه منطق، منطق تطبیقی

نشریه اقتصاد تطبیقی: مطالعات تطبیقی بین مکاتب و نظریه های

مختلف اقتصادی و مطالعات بین رشته ای اقتصادی

نشریه حکمت معاصر: پژوهش در موضوعات فلسفه، کلام و عرفان

اسلامی معاصر

نشریه کهن نامه ادب پارسی: پژوهش در متون نظم و نثر کهن،

تصحیح متون، نقد و بررسی متون و نقد ادبی ادبیات پارسی





● **نشریه تحقیقات تاریخ اجتماعی:** پژوهش در موضوعات اجتماعی با نگاه تاریخی

● **نشریه زبان شناخت:** پژوهش در خصوص زبان شناسی تاریخی و همگانی

● **نشریه تفکر و کودک:** پژوهش های مرتبط با فکر پروری و خلاقیت در کودکان

● **نشریه غرب شناسی بنیادی:** پژوهش در موضوعات اساسی فلسفه غرب

● **نشریه پژوهش نامه زنان:** پژوهش در محورهای سیاست، فرهنگ و اقتصاد در موضوع منزلت زن

● **نشریه پژوهش نامه علوی:** پژوهش در خصوص فرهنگ و معارف علوی



● **نشریه جامعه پژوهی فرهنگی:** پژوهش در موضوعات جامعه شناسی، انسان شناسی و روان شناسی اجتماعی با رویکرد فرهنگی

● **نشریه جستارهای فلسفه دین:** پژوهش در موضوعات اساسی فلسفه دین

● **نشریه رسانه و فرهنگ:** پژوهش در خصوص نقش رسانه در فرهنگ سازی و تاثیر و تاثير متقابل

● **نشریه فلسفه علم:** پژوهش هایی در فلسفه علم با تاکید بر بررسی مبانی نظری علم در ایران

● **نشریه جستارهای سیاسی معاصر:** پژوهش های مرتبط با سیاست نظری و عملی و اندیشه سیاسی در اسلام



Journals.ihcs.ac.ir

سامانه مدیریت نشریات پژوهشگاه علوم انسانی
و مطالعات فرهنگی